

ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΩΣΤΑΣ Α. ΜΑΓΕΡ

Δημοσιογράφου

ΚΩΣΤΑΣ Α. ΜΑΓΕΡ

Ἀπὸ τότε ποὺ ὑπάρχει δημοσιογραφία, ἡ ἐξέλιξι τῆς ἀνθρωπότητος ἐπῆρε γοργότερο ρυθμό, καινούργιες ἰδέες ἀπλώθηκαν σ' ὅλο τὸν κόσμον καὶ μιὰ νέα ἐποχὴ ἐδημιουργήθηκε στὸν πλανήτη μας.

Ἀληθινά, τὰ πιὸ σπουδαῖα ἐπιτεύγματα τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος ἐπραγματοποιήθηκαν στὸ διάστημα τῶν τριῶν τελευταίων αἰώνων, ποὺ ὁ τύπος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθηκε στὶς ἀρχές τοῦ 17^{ου} αἰῶνα, ἀναπτύχθηκε ραγδαῖα καὶ ἀλματικά.

Μιὰ ἄνετη καὶ προσεκτικὴ ἀνασκόπησι ὄλων αὐτῶν ποὺ συνέβησαν καὶ ἀνακαλύφθηκαν στὸ παραπάνω χρονικὸ διάστημα, ὀδηγεῖ στὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ τύπος ὑπῆρξε καὶ εἶναι μεγάλος προωθητικὸς παράγων. Εἶναι ἰσχυρὴ κινητήριος δύναμι, ποὺ συναγείρει, ποὺ οἰστηριάζει, ἀλλὰ καὶ συγκρατεῖ καὶ ποδηγετεῖ ἄτομα, κοινωνίες καὶ ἔθνη.

Κυριώτερος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς δημοσιογραφίας εἶναι ἡ ἐξυπηρέτησι τῶν ὕλικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου. Μέσο γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπὸς ἀποτελεῖ ἡ εὐρεῖα καὶ ἐλεύθερη δημοσιότης ἰδεῶν καὶ πράξεων. Ἀποτέλεσμα: ἡ στενὴ κι' ἀδιάκοπη ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν ἐφημερίδων, ἡ ἀνταλλαγὴ σκέψεων καὶ πληροφοριῶν, ἡ ἀλληλοσυμπλήρωσι καὶ ἡ κατάκτησι καινούργιων πηγῶν ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ὠφέλειας γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος.

*

Ἀνάλογη μὲ τὴν ἐπίδρασι ποὺ ἀσκεῖ παγκοσμίως ἡ δημοσιογραφία, εἶναι καὶ ἡ ἐπίδρασι τοῦ τύπου κάθε χώρας ἐπάνω σ' αὐτήν. Στὴν τελευταία μάλιστα περίπτωσι παρουσιάζεται, πολλὰς φορές, τὸ φαινόμενο νὰ προϋπάρχη σὲ μιὰ χώρα — νομίμως ἢ παρανόμως — ὁ τύπος ἀπὸ τὴν ἐλευθερία. Γεγονὸς ποὺ ἀποδεικνύει πανηγυρικὰ τὴ δύναμι τῆς δημοσιογραφίας, σὰν προμάχου τοῦ μεγαλύτερου ἀγαθοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Χειροπιαστὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ τὸ ἔθνος μας, τὸ ὁποῖο εἶχε ἀποκτήσει ἐφημερίδες τραντακτῶ χρονία πρὶν κερδίσει τὴν ἀνεξαρτησία του. Τοῦτο ἐστάθηκε συντελεστής μεγάλος στὸ νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ εὐδῶσι τῆς Ἐπαναστάσεως. Οἱ προεπαναστατικὲς ἑλληνικὲς ἐφημερίδες προλείναν τὸ ἔδαφος γιὰ τὸν ξεσηκωμὸ τῆς φυλῆς, κι' ἐκεῖνες ποὺ ἔβγαναν κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Ἀγῶνος ἐγαλβάνιζαν τὴ θέλησι τῶν προγόνων μας γιὰ τὴ νίκη κι' ἐνημέρωναν, πάνω στὴν πορεία τῆς τιτανικῆς πάλης μὲ τὸ δυνάστη, τὸν ἔξω κόσμον, ὁ ὁποῖος ἐμάθαινε ὅτι «οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν νὰ νικοῦν καὶ τακτικά στρατεύματα».

Λαμπρὲς περραμηνὲς ἔχει ὁ ἑλληνικὸς τύπος. Πρωταγωνιστὴς στὴ μάχη γιὰ τὴν ἀποτίναξι τοῦ ζυγοῦ τῆς μακράωνης σκλαβιάς, ἔγινε μετὰ τὴν παλιγγενεσία, πρῶτος κι' ἀσύγκριτος μαχητὴς γιὰ τὴν ἐμπέδωσι τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐξέλιξι τοῦ τόπου. Ἔχει, βέβαια, κι' ὁ τύπος τῆς χώρας μας τὶς σκιές του. Ἄλλ' αὐτὲς εἶναι μηδαμινὲς ἐμπρὸς στὴν τεράστια προσφορά του στὸ βωμὸ τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Προόδου.

*

Σημαντικὴ μερίδα ἀπὸ τὴ δρᾶσι τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου ἔχει ἡ Θεσσαλικὴ δημοσιογραφία, ποὺ ἀπὸ ὀγδόντα δύο χρονία ἀγωνίζεται μὲ πίστι, ἐνθουσιασμό καὶ σθένος ἄ-

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστὸς ὁ δημοσιογράφος καὶ συγγραφεὺς Κωνσταντῖνος Λάμπρου Μάγερ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸν πατέρα του κατάγεται ἀπὸ τὸ Μουζάκιον Καρδίτσας. Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 1910 καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, ἐνῶ ἀκόμη ἐσπούδαζε. Εἰργάσθη εἰς πολλὰς ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας ὡς συντάκτης, ἀρχισυντάκτης καὶ διευθυντής. Ἔλαβε μέρος εἰς τὸν πόλεμον 1940-41 καὶ ἐπολέμησε ἐναντίον τῶν Γερμανῶν. Συλληφθεὶς αἰχμάλωτος, κατάρθωσε μετὰ τριῶν ἄλλων συναδέλφων του νὰ δραπετεύσῃ, ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας μετὰ εἰκοσαήμερον πορείαν, μὲσω τῆς ὀρεινῆς Ἑλλάδος.

Ἐξέδωσε καὶ διηύθυνεν ἰδικὰς του ἐφημερίδας, καθημερινὰς καὶ ἐβδομαδιαίας. Τὸ 1947 ἐξέδωσε τὴν ἐβδομαδιαίαν «Θεσσαλικὸς Λαὸς» μὲ πρόγραμμα τὴν προαγωγήν τῶν θεσσαλικῶν συμφερόντων. Τὸ ἴδιον ἔτος μετέβη εἰς Βόλον καὶ ἀνέλαβε τὴν ὀργάνωσιν, ἐκδοσιν καὶ διεύθυνσιν τῆς ἡμερησίας ἐφημερίδος τοῦ ἄλλοτε ἀντιπροέδρου τῆς κυβερνήσεως κ. Ἀνδρέα Ἀποστολίδη «Θάρος Βόλου».

Ἐγραψε καὶ ἐξέδωσε τὰ βιβλία: «Ἑλληνικὴ Δημοσιογραφία», 1939, «Δημοσιογραφικὰ Ἀνέκδοτα» 1939, «Ἀθηναϊκὰ Βράδρια» 1943, «Ὁ Διάβολος μιλάει γιὰ τὴ γυναῖκα» 1943, «Δημοσιογραφικὰ Πορτραῖτα» 1951, «Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου» 1957-1960, τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821» 1961. Ἦδη ἔχει ἔτοιμο πρὸς ἐκδοσιν ἕνα ἄλλο ἱστορικὸν ἔργον. Εἶναι τακτικὸν μέλος τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν Ἡμερησίων Ἐφημερίδων Ἀθηνῶν ἀπὸ τριακονταετίας

καμπο, ὄχι μόνο γιὰ νὰ καταστήσῃ τὴν ἡρωικὴ καὶ εὐφορη περιφέρεια, ποὺ ἀντιπροσωπεύει, ἀντάξια τῆς ἱστορίας της καὶ τῆς ἀποστολῆς της, ἀλλὰ καὶ νὰ συμβάλῃ ἀποτελεσματικὰ στὴ γενικώτερη πρόοδο τῆς Ἑλλάδος.

Ἀγῶνες ἐθνικοί, ἀγῶνες πολιτικοί, ἀγῶνες πνευματικοί, κοινωνικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα, ποὺ παρουσιάζει ἡ ἄοκνη δραστηριότητα τῆς θεσσαλικῆς δημοσιογραφίας. Κάθε Θεσσαλὸς μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερήφανος γι' αὐτήν.

*

Περισσότερα ἀπὸ ὀγδόντα χρονία πρὶν ἀποκτήσῃ ἡ Θεσσαλία δικῆς της ἐφημερίδες, τρία ἔνδοξα τέκνα της ἔβασαν στὸ ἔξωτερο τὰ θεμέλια τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου. Θεσσαλοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι Ἕλληνες δημοσιογράφοι. Γνωστοὶ κι' ἀθάνατοι στὴν ἐθνικὴ μας ἱστορία, γιατί ἐστάθησαν καὶ πρωταθλητὲς στὸν Ἀγῶνα.

Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ Ρήγας ὁ Φεραῖος, ὁ ἐθνομάρτυρας, ποὺ ἦταν ἐμπνευσμένος συνεργάτης τῆς πρώτης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος, ἡ ὁποία ἐβγήκε στὴ Βιέννη τὸ 1790 κι' εἶχε τὸν τίτλον «Ἐφημερίς». Ἐξῆ μῆνες πρὸ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ Βελεστινλῆ, ἔσβησε καὶ ἡ «Ἐφημερίς», ὁ ἐκδότης τῆς ὁποίας Γ. Πούλιος δὲν συμμερίσθηκε τὴν τύ-

χη του Ρήγα και των συντρόφων του, γιατί ήταν ύπηκοος αυστριακός κι' ή αστυνομία της Βιέννης δέν τον παράδωσε στους Τούρκους. Τόν εφυλάκισε και κατόπιν τόν απέλασε.

Δεύτερος θεμελιωτής του ελληνικού τύπου είναι ο σοφός ιερωμένος λόγιος και δημοσιογράφος Άνθιμος Γαζής, πού έβγαλε και διεύθυνε, επίσης στη Βιέννη, τό 1811, τή δεύτερη ελληνική έφημερίδα - περιοδικό, τό «Λόγιο Έρμη». Τρίτος, χρονολογικά, έρχεται ο «πολύς» Θεόκλητος Φαρμακίδης — ιερωμένος, λόγιος και δημοσιογράφος — ο οποίος τό 1816 ανέλαβε τόν «Λόγιο Έρμη» και τόν διεύθυνε ως τό 1819. Άργότερα, τόν Αύγουστο του 1821, έβγαλε τήν πρώτη ελληνική έφημερίδα επάνω σ' ελεύθερο ελληνικό έδαφος — στήν Καλαμάτα — τή

στο ελληνικό κράτος κουτσουρεμένες. Οί Τούρκοι έφυγαν κι' ελληνικός στρατός, μαζί με διοικητικές άρχές, εγκαταστάθηκε. Νέα ζωή άρχισε για τή Θεσσαλία και τό κομμάτι της Ήπειρου, πού απέλευθερώθηκε.

Ο Κ. Σακελλαρίδης μετάφερε τήν έφημερίδα του στο Βόλο κι' άρχισε εκεί τήν έκδοσί της από τις 10 Οκτωβρίου 1881. Φύλλα της «Θεσσαλίας» εκείνης υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη της Βουλής ως τά 1886.

Στό μεταξύ, ένα μήνα πριν, στις 7 Σεπτεμβρίου 1881, έβγήκε στη Λάρισα ο «Άστήρ της Θεσσαλίας» του Άνδρέα Πεταλά, πού εκδίδονταν ως τό 1884. Άκολούθησε — πάλι στη Λάρισα — ή «Άνεξαρτησία», 22 Νοεμβρίου 1881 ως τό 1885. Ή έφημερίς αυτή επανεκδόθηκε στο

«Σάλπιγγα Ελληνική». Έδώ πρέπει να σημειωθή, ότι ο Φαρμακίδης ήταν ο πρώτος Έλληνας δημοσιογράφος, πού υπεραμύνθηκε της ελευθεροτυπίας. Ήρθε σέ ρήξι με τόν άρχιστράτηγο Δημήτριο Ύψηλάντη και προτίμησε να κλείσει τή «Σάλπιγγα», παρά να δεχθή τήν άσκησι λογοκρισίας στα γραφόμενά του. Τό 1825, ο Φαρμακίδης ανάλαβε τή διεύθυνσι της «Γενικής Έφημερίδος της Ελλάδος», πού ήταν επίσημο όργανο της Διοικήσεως και πρόδρομος της σημερινής «Έφημερίδος της Κυβερνήσεως».

Τρίτη ελληνική έφημερίς, πού έβγήκε στη Βιέννη, ήταν ο «Έλληνικός Τηλέγραφος». Και αυτή Θεσσαλό διευθυντή είχε. Τό γιατρό Δημ. Άλεξανδρίδη, ο οποίος εγεννήθηκε στον Τύρναβο.

*

Σύμφωνα με τά στοιχεία πού μέχρι τώρα υπάρχουν, πρώτη θεσσαλική έφημερίδα είναι ή «Θεσσαλία», ή οποία άρχισε τήν έκδοσί της στην Άθήνα, στις 14 Φεβρουαρίου 1880. Διευθύνονταν από τόν Κ. Σακελλαρίδη, ήταν δισεβδομαδιαία και τετρασέλιδη. Άργότερα, εκκυκλοφορούσε τέσσαρες φορές τήν εβδομάδα. Είχε μαχητικότητα και τό ένδιαφέρον της, τότε, έστρέφονταν κυρίως στο να εφαρμοσθούν οι αποφάσεις του Συνεδρίου του Βερολίνου, πού παραχωρούσαν στην Ελλάδα τή Θεσσαλία και τήν Ήπειρο. Ή Τουρκία, όμως, έδυστροπούσε κι' οι Δυνάμεις έφέρονταν ανειλικρινά απέναντι στη χώρα μας και δέν τήν έβοηθούσαν αποτελεσματικά. Ή κατάσταση εξελίσσονταν άσχημη. Από τή κυβέρνησι αντιμετώπιζονταν ένοπλη κατάληψι των δύο περιοχών — δηλαδή πόλεμος! Με πατριωτικό μένος, ή «Θεσσαλία» αγωνίζονταν για τήν άμεση απέλευθέρωσι των Θεσσαλών και Ήπειρωτών. Τελικά, με τό πρωτόκολλο της Κωνσταντινουπόλεως, επήλθε συμφωνία. Οί νέες ελεύθερες επαρχίες ένσωματώθηκαν

1891 και τό 1901 έπήρε τόν τίτλο «Βήμα» και συνέχισε ως τό 1903.

Άλλ' οι έφημερίδες αυτές άποτελούσαν τήν άρχή και μόνο. Σε λίγο και μέχρι τό 1900, έβγήκαν στις τέσσαρες μεγάλες πόλεις της Θεσσαλίας πολλές έφημερίδες.

Σημειώνονται εδώ κατά πόλεις εκείνες για τις όποιες ο γράφων έχει συγκεκριμένα στοιχεία.

Σ τ ο Β ό λ ο : «Φωνή του Λαού» 1881-1900, «Σατανάς» 1882-85, «Έλευθερία» 1883-84, «Ισότης» 1883, «Άβδηρα» 1883, «Μεγαλειόν» 1884-86, «Σημαία» 1885, του Δ. Καλαποθάκη, πού άργότερα ίδρυσε στην Άθήνα τήν ήμερησία έφημερίδα «Έμπρός», «Ρήγας του Λαού» 1885, «Νέα Θεσσαλία» 1889-1897, του Ι. Μπέμπου, «Δημητριάς» 1893, «Βόλος» 1896, «Φωνή των έξω Έλλήνων» 1894-1895, «Άναμόρφωσις» 1896. Έβγαινε κάθε ήμέρα εκτός από τήν Κυριακή.

Ή «Νέα Θεσσαλία» έπαψε να βγαίνει με τήν έκρηξι του πολέμου του 1897. Τό 1898 επανέλαβε τήν έκδοσί της υπό τή διεύθυνσι των Ι. Μπέμπου και Δημοσθένη Ρίζου, ως τρισεβδομαδιαία, με τόν τίτλο «Θεσσαλία». Άργότερα έγινε καθημερινή, με μοναδικό ιδιοκτήτη τό Ρίζο, στον οποίο ανήκε ως τό 1924, όποτε έγινε ιδιοκτησία του Κ. Παρασκευόπουλου και μετά τό θάνατο αυτού περιήλθε στους γιούς του. Ή «Θεσσαλία», πού είναι ή αρχαιότερη των θεσσαλικών έφημερίδων συνεχίζει τήν έκδοσί της. Ο Δ. Ρίζος έβγαλε τό 1914, στη Θεσσαλονίκη, τήν ήμερησία «Φώς», τό όποιον και άπορρόφησε όλη τή δραστηριότητά του. Διευθυντής της «Θεσσαλίας» από τό 1918 ως τό θάνατό του (1944) ήταν ο Τάκης Οίκονομάκης.

Άπό τό 1889, και για πολλά χρόνια, έβγαινε στο Βόλο και τό Περιοδικό «Προμηθεύς» του Ζωσιμά Έσφιγμενίτη.

Στὴ Λάρισα: Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν «Ἀνεξαρτησία» καὶ τὸν «Ἀστέρα» ἐκδόθηκαν ὡς τὸ 1900 οἱ ἑξῆς: «Ζερζεβούλης» 1882, «Πίνδος» 1883-1885, «Ἐλευθερος Πολίτης» 1883, «Κόρακας» 1883-1885, «Ἐρευνα» 1884, «Ὁμόνοια» 1886, «Τέμπη» 1887, «Σάλπιγξ» 1889-1895 καὶ 1898-1905, «Κήρυξ» 1896, «Μικρὰ Ἐφημερίς», τοῦ Θρασύβουλου Μακρῆ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε μαχητικὸς δημοσιογράφος τῆς πρώτης πεντηκονταετίας τοῦ ἐλευθέρου βίου τῆς Θεσσαλίας. Ἡ «Μικρὰ» ἔβγαυε ἀπὸ τὸ 1896 ὡς τὸ 1926, μὲ πολλές, μικρὲς ἢ μεγάλες διακοπές, ἄλλοτε ἐβδομαδιαία ἢ δισεβδομαδιαία κι' ἄλλοτε καθημερινή ὡς ἀπογευματινὴ ἢ πρωινὴ. Τὸ 1900 ἦταν ἐβδομαδιαία καὶ εἶχε σχῆμα πολὺ μικρὸ. Διαστάσεις σελίδων 0,16 μ. × 0,12 μ. Ἄληθινὸ θεωρητικὸ τῆς τσέπης, ἐξωπλισμένο μὲ ἄρθρο, σχόλια, εἰδήσεις, ἱστοριοῦλες, ἀνέκδοτα, κοινωνικὰ καὶ διαφημίσεις!

Στὴν Καρδίτσα ἐβγῆκαν: «Καρδίτσα» 1882-85, «Θεσσαλιώτις» 1887, «Ἄγραφα» 1897.

Στὰ Τρίκαλα: «Ἐργάται» 1883-88, «Τρίκαλα» 1883, «Φωνὴ Τρικάλων» 1884, «Σατανᾶς» 1884, «Πρόοδος» 1886, «Ἀναγέννησις» 1890. Ἡ τελευταία συνεχίζει ὡς καθημερινὴ τὴν ἔκδοσί της.

Αὐτὲς ἦταν οἱ θεσσαλικὲς ἐφημερίδες ποὺ ἐβγῆκαν τὸ 19^ο αἰῶνα καὶ γιὰ τὶς ὁποῖες ὑπάρχουν στοιχεῖα. Ἦταν ἐβδομαδιαῖες ἢ δισεβδομαδιαῖες κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἀνάμεσά τους βρισκόνταν καὶ σατιρικές, ποὺ ὁ τίτλος τους τὶς ξεχωρίζει.

*

Στὰ ἐξηνταδύο χρόνια τοῦ αἰῶνα μας, πολλές καινούργιες ἐφημερίδες εἶδαν τὸ φῶς στὴ Θεσσαλία. Στὶς τέσσαρες μεγάλες πόλεις καὶ στὴν ὑπαιθρο. Ἐπίσης πολλὰ καὶ

Στὸν αἰῶνα ποὺ διανύουμε, ὁ θεσσαλικὸς τύπος ἐσημείωσε μεγάλη ἐξέλιξι. Οἱ ἡμερήσιες ἐφημερίδες ἐπῆραν τὴν πρώτη θέσι. Γενικὴ βελτίωσι παρατηρεῖται στὴν ὕλη, στὴν ἐνημερότητα καὶ στὴν ἐμφάνισι τῶν ὀργάνων τῆς κοινῆς γνώμης.

Στὸ Βόλο, μακροβιώτερη ἐφημερίδα ἀναδεικνύεται ὁ «Ταχυδρόμος» τοῦ Ἄλ. Μέρου, ποὺ ἄρχισε τὴν ἔκδοσί του τὸ 1917 καὶ συνεχίζει. Μαζὶ μὲ τὴ «Θεσσαλία» ἐνημερώνουν καθημερινῶς τὸ λαὸ τῆς Μαγνησίας, καὶ γενικώτερα τῆς Θεσσαλίας, ἐπάνω στὰ ἐσωτερικὰ καὶ τὰ διεθνῆ γεγονότα τοῦ εἰκοσιτετραῦρου.

Ἐβγῆκαν, ὅμως, κι' ἄλλες ἡμερήσιες, ποὺ ἐσημείωσαν ἀξιόλογο δράσι, ὅπως ὁ «Κήρυξ» τοῦ Δημοσθ. Κούρτοβικ 1907-1922, ἢ «Πρωῖα Θεσσαλίας» τοῦ Δ. Τσιμπούκη, ποὺ ἄρχισε τὸ 1909 στὴ Λάρισα καὶ συνέχισε στὸ Βόλο ὡς τὸ 1912, ἢ «Πρόοδος» τοῦ Κώστα Νταϊφᾶ, 1916-1924, ἢ ὁποία ἐπίσης πρωτοεκδόθηκε στὴ Λάρισα, ἢ «Ἐλευθερία» 1919-1920, τῶν Λ. Ἰωαννίδη καὶ Ἡλ. Μικρούλεα, ἢ «Σημαία» 1925-1928, τοῦ Ι. Γκλαβάνη, ἢ «Λαϊκὴ Φωνή» 1922-1935, ὁ «Θεσσαλικὸς Τύπος» 1929-1930, ὁ «Νέος Κόσμος» 1934, ἢ «Νέα Ἑλλάς» 1935-1943, ὁ «Ἠνωμένος Τύπος» 1936, ὁ «Κοινὸς Τύπος» 1943-54, ἢ «Ἀναγέννησις» 1944-46, τὸ «Θάρρος Βόλου» 1947-55, ἢ «Ἀλήθεια» 1959 καὶ πλῆθος ἄλλων ἐβδομαδιαίων, δισεβδομαδιαίων καὶ τρισεβδομαδιαίων. Ἀπὸ τὶς ἐβδομαδιαῖες τὸ «Φῶς» συνεχίζει τὴν ἔκδοσί του.

Στὴ Λάρισα, τρεῖς εἶναι οἱ ἡμερήσιες ἐφημερίδες ποὺ βγαίνουν σήμερα. Ἡ «Ἐλευθερία», ποὺ ἄρχισε τὴν ἔκδοσί της τὸ 1922, ὁ «Ἡμερήσιος Κήρυξ», ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ 1928 ὡς τὸ 1941 ὠνομάζονταν «Κήρυξ» καὶ τὰ «Θεσσαλικά Νέα», ποὺ πρωτοβγῆκαν τὸ 1946. Ἐπίσης ἐκδίδεται, ἀπὸ τὸ 1954, ἢ ἐβδομαδιαία «Νέον Βῆμα».

ποικίλα περιοδικὰ. Οἱ ἐφημερίδες ἔφθασαν τὶς 150 καὶ τὰ περιοδικὰ ξεπέρασαν τὰ πενήντα.

Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ δείχνουν πόσο μεγάλη σημασία δίνουν οἱ Θεσσαλοὶ στὸν εὐεργετικὸ ρόλο τοῦ τύπου. Δείχνουν ἀκόμη ὅτι ὁ θεσσαλικὸς λαός, παρὰ τὴ φαινομενικὴ μελαγχολικὴ του ἀπάθεια καὶ ἐπιφυλακτικότητα, νοιώθει ἀνησυχίες γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον καὶ βλέπει τὴ δημοσιογραφία σάν καταφυγὴ καὶ προπαγάνδα.

Βέβαια, ἀπὸ τὴν πληθώρα τῶν ἐφημερίδων ποὺ ἐβγῆκαν, δὲν εἶναι πολλές ἐκεῖνες, οἱ ὁποῖες ἐπέτυχαν νὰ στεριώσουν. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει, ὅτι οἱ βραχύβιες ἐκδόσεις δὲν προσφέρανε ὑπηρεσίες. Κάθε ἄλλο. Ἄλλωστε σπουδαιότητα ἔχει ἢ προσπάθεια κυρίως, γιὰ τὴν προσπάθεια θὰ πῆ ζωῆ.

Ἄλλες ἡμερήσιες ποὺ ἐκδόθηκαν στὴ Λάρισα εἶναι: «Τηλέγραφος» 1909, τοῦ Δ. Κούρτοβικ, «Πρόμαχος» 1925-26, «Λαρισαϊκὴ» 1927-28, τοῦ Β. Ναοῦ, «Θεσσαλικά Νέα» 1935-36, τοῦ Γ. Βελώνη, «Νέα Ἡμέρα» 1935, «Τύπος» 1936, «Λαρισαϊκὸς Τύπος» 1941-44, κοινὴ ἔκδοσι «Ἐλευθερίας» καὶ «Κήρυκος», «Ἀλήθεια» 1945-46, «Ἐμπρός» 1959.

Στὰ Τρίκαλα ἐκδίδονται σήμερα οἱ ἡμερήσιες «Ἀναγέννησις», ποὺ ὅπως ἀναφέρθηκε ἄρχισε τὸ 1890, ἢ «Ἐλευθερία Γνώμη» (ἔτος ἰδρύσεως τὸ 1950) καὶ ἢ «Ἐρευνα» (ἰδρύθηκε τὸ 1958) καὶ ἢ ἐβδομαδιαία «Δημοκρατικὸν Φῶς».

Παλαιότερα ἔβγαυαν: «Θάρρος 1908-1950, τοῦ Λ. Κλειδωνοπούλου, ἡμερησία, «Λαοκρατία», ποὺ ἄρχισε κρυφά

ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΔΕΛΛΗΣ

Έγεννήθη εις τὸ Συκούριον Λαρίσης τὸ ἔτος 1903. Ἐφοίτησε εἰς τὸ Γυμνάσιον Λαρίσης καὶ ἀπεφοίτησε ἀπὸ Γυμνάσιον τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ἔτος 1917.

Εἰς τὴν δημοσιογραφίαν εἰσῆλθεν τὸ ἔτος 1929 ἀρχικῶς ὡς συντάκτης τῆς ἔφημεριδος «Κήρυξ», τῆς ὁποίας τὸ ἔτος 1934 ἐγένετο ἰδιοκτῆτης καὶ Διευθυντής. Ἐλαβε μέρος εἰς τὸν Ἑλληνο-Ἰταλικὸν πόλεμον 1940-1941. Ἐξέδωσε τὸν Λαρισαϊκὸν Τύπον» Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν (1946) ἐκδίδει τὸν «Ἡμερήσιον Κήρυκα».

ΤΙΝΟΣ ΑΛΑΣΑΚΗΣ

Δημοσιογράφος - λογοτέχνης, γεννηθεὶς ἐν Φαρκαδῶνι Τρικάλων. Ἀπεφοίτησεν ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον Τρικάλων κατὰ τὸ 1958. Γράφει καὶ δημοσιεύει ἀπὸ ἡλικίας 17 ἐτῶν, χρηματίσας ἀνταποκριτῆς καὶ συνεργάτης τῶν τρικαλινῶν ἔφημερίδων.

ΚΩΝΣΤ. ΚΑΤΣΑΟΥΝΗΣ

Συγγραφεὺς - δημοσιογράφος, γεννηθεὶς εἰς Νεράϊδα τῶν Φαρσάλων. Ἐδημοσίευσεν ποιητικὰ καὶ ἀφηγηματικὰ βιβλία. Ἐξέδωσε τὴν καθημερινὴν ἔφημερίδα τῶν Φαρσάλων «Ἐλευθερίαν» ἐπὶ τετράμηνον κατὰ τὸ 1957. Ἦδη ἀπὸ ἐτῶν διαμένει εἰς Ἀθήνας.

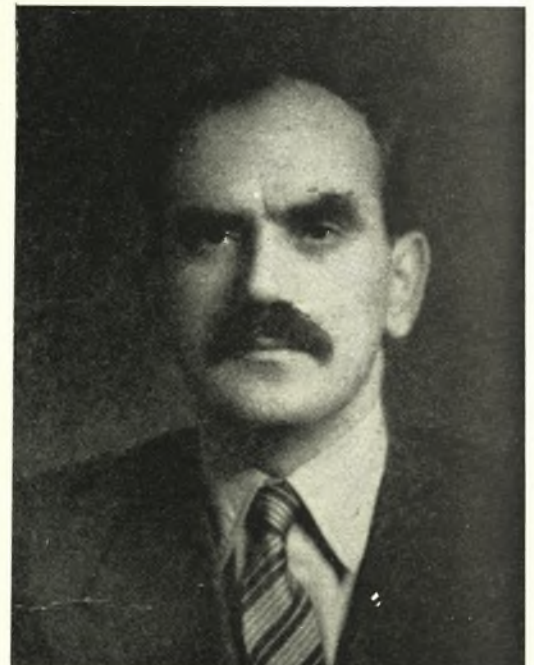

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΔΕΛΑΚΩΤΣΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Λάρισαν τῷ 1908. Ἐσπούδασε νομικά εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἐπιδοθεὶς νεώτατος εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. Διετέλεσε συντάκτης, ἀρχισυντάκτης καὶ διευθυντῆς πλείστων ἔφημερίδων τῆς Λαρίσης καὶ τοῦ Βόλου. Ὡσαύτως διετέλεσεν ἀνταποκριτῆς ἐγκύρων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων τῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Ἦδη τυγχάνει ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Τύπου τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως.

ΘΩΜΑΣ ΖΕΡΙΓΓΑΣ

Ἐγεννήθη εἰς Ἑλληνόπυργον Καρδίτσας τὸ 1935. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς του, ἐγκρίτου δημοσιογράφου Κώστα Ζερίγγα, ἠσχολήθη μετὰ τὴν δημοσιογραφίαν, ἐργαζόμενος εἰς ἰδιόκτητον μετὰ τῶν ἀδελφῶν του ἔφημερίδα «Θεσσαλικὸν Μέλλον».

ΤΑΣΟΣ ΖΕΡΙΓΓΑΣ

Έγεννήθη εις Έλληνόπουρον Καρδίτσης τὸ 1937. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αἰμινήστου πατρὸς του Κώστα Ζερίγγα, ἀνέλαβε τὴν Διεύθυνσιν τῆς ἐφημερίδος «Θεσσαλικὸν Μέλλον», ἣν ἐκδίδει μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, διακρινόμενος εἰς τὰ πολιτικὸν χρονογράφημα.

ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΑΜΔΑΡΗΣ

Γεννηθεὶς ἐν Ἄλμυρῳ Θεσσαλίας τῷ 1891, δημοσιογράφος ἀπὸ 25ετίας. Τὴν δημοσιογραφίαν ἠκολούθησεν ὅτε ἦτο μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου. Ἐξέδιδεν ἐν Λαρίσῃ τὴν ἡμερησίαν ἐφημερίδα «Ἀτρόμητος», καὶ ἐν Βόλῳ τὴν ἡμερησίαν ἐφημερίδα «Νέος Κόσμος».

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Καταγόμενος ἐκ Λευκωσίας Κύπρου, ἐγκατεστάθη ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἰς Βόλον, ἐνθα καὶ ἐπεράτωσε τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς του. Ἐν συνεχείᾳ προσληφθεὶς εἰς τὴν ἐφημερίδα τοῦ Βόλου «Θεσσαλίαν», ἐπεδόθη γονίμως εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, χρηματίσας ἀρχικῶς συντάκτης-ρέπορτερ τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1953 Διευθυντὴς τῆς, συνεχίζων μετ' ἀόκνου ζήλου καὶ θαυμαστῆς ἐπιμελείας τὴν λαμπρὰν παράδοσιν τῆς ἐφημερίδος.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΪΡΑΚΛΙΩΤΗΣ

Καταγόμενος ἐκ Βόλου, εἶναι ἀπὸ τεσσαρακονταετίας μονίμως ἐγκατεστημένος εἰς Μπουένος Ἄϊρες (Ἀργεντινῆ). Ἀπὸ νεαρωτάτης ἡλικίας ἠσχολήθη μετὰ τὴν δημοσιογραφίαν, ἀρχικῶς ἐν Βόλῳ καὶ Ἀθήναις καὶ εἶτα ἐν Ἀργεντινῇ. Τυχάνει Ἰδιοκτῆτης-Διευθυντῆς τῶν ἐφημερίδων «Πατρίς», «Ἐλπίς» καὶ «Ἀκρόπολις», αἵτινες ἐκδίδονται ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καλλιεργούσι δὲ μετὰ τῶν μεταναστῶν τὸ ἔθνικόν φρόνημα.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΣΧΟΙΝΑΣ

Ἐγεννήθη ἐν Ἀγιᾷ Μαγνησίας κατὰ τὸ 1887, ἐγκατασταθεὶς τὸ 1897 εἰς Βόλον, ἐνθα ἵδρυσεν σοβαρὸν ἐκδοτικὸν οἶκον, ἐκδίδοντα θρησκευτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ βιβλία καὶ περιοδικά. Διευθυντὴς τοῦ θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ «Ἀγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη».

στην κατοχή και συνέχισε μετά την απελευθέρωσι, «Νέα Φωνή» 1931-1932, εβδομαδιαία, του Κλ. Κύρκου κ.ά.

Στην Καρδίτσα οι ημερήσιες «Νέος Ἀγών» (ἔτος ίδρύσεως 1936) και «Θεσσαλική Ἠχώ», πού ἄρχισε τό 1953.

Παλαιότερες ημερήσιες, πού δέν βγαίνουν τώρα, ἦταν: «Θεσσαλική Φωνή», τοῦ Βασιλ. Λιόλιου, ὁ ὁποῖος ἐκτελέσθηκε στὸν ἀνταρτοπόλεμο, «Πανθεσσαλική» (1927) και «Καρδίτσα» (1935).

Περισσότερες ἀπὸ δέκα ἐφημερίδες τῆς Ἀντιστάσεως ἐβγήκαν στὴν κατοχή στὴ Θεσσαλία, οἱ ὁποῖες, ἀνεξάρτητα πρὸς τὴν πολιτική τους τοποθέτησι, ἀγωνίσθηκαν μὲ αὐτοθυσία κατὰ τοῦ κατακτητῆ.

*

Τὸ σύντομο τοῦτο σημεῖωμα δίνει μιὰ γενική ἰδέα γιὰ τὴ θεσσαλικὴ δημοσιογραφία. Ἡ ἔλλειψι χώρου δέν ἐπιτρέπει τὴν πλατεῖα ἐξιστόρησι τῆς δράσεως τῶν θεσσαλικῶν ἐφημερίδων και τῶν θεσσαλῶν δημοσιογράφων, ὅπως θὰ ἔπρεπε. Ἐν τούτοις ὑπάρχει ὑλικὸ ἄφθονο και σπουδαῖο και μιὰ «Ἱστορία τοῦ Θεσσαλικοῦ Τύπου» ἐπιβάλλεται νὰ γραφῆ και νὰ ἐκδοθῆ. Θ' ἀποτελοῦσε τὸν καθρέπτη ὀγδόντα ἐτῶν ἐλεύθερης θεσσαλικῆς ζωῆς και δραστηριότητος. Ἡ «Ἱστορικὴ και Λαογραφικὴ Ἑταιρεία τῶν Θεσσαλῶν» ἡ ὁποία τόσα ἐπετέλεσε μέχρι σήμερον ἔχει τὸν λόγον.

✱

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

ΤΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΗ

Γαλήνη

Τί θεία γαλήνη σήμερα στὸν Παγασιτικό!
Οὔτ' ἓνα κῦμα. Τὰ βουνὰ τριγύρω σμαραγδένια·
τ' ἀγέρι πιὸ ἀπαλότερο κι' ἀπ' ὄνειρο γλυκὸ·
γιὰ νὰ φωλιάσῃ δέν θὰ βρῆ οὔτε μιὰν ἄκρη ἢ ἔννοια.

Ὁλόγυρα

Ὁραία γιρλάντα ἀπλώνεται τῶν γύρω μας βουνῶν
μὲς στ' οὐρανοῦ τὴν κάτασπρη και γελαστὴ εὐφροσύνη
και λούζονται χαρμόσυνα σ' ἀνοιξῆς «φάος ἀγνόν»
γραμμὴ και χρῶμα κι' ὄνειρο και θεῖο και καλωσύνη.

Σὰν ὄνειρο

Τὰ ὄραματα λαχταριστὰ κι' ὄλο εὐτυχία. Πῶς
μὲ μιὰς τὸ κάθε τι ἄλλαξε κι' εἶν' ἀνθισμένη ἢ πλάση!
Ἐκεῖ πού ὁ πόνος εὕρισκε τὴν πλῆξη σκυθρωπὸς
σὰν ὄνειρο ἦρθε ἡ ζωὴ νὰ μᾶς χαμογελάσῃ.

Συλλογὴ

Ὅλα τριγύρω χαίρονται τοῦ ἡλίου τὸ φῶς τὸ ἀγνόν,
μὰ ἢ θάλασσα στὰ πόδια τους περνάει συλλογισμένη·
καράβι κάποιο κίνησε γιὰ δρόμο μακρινὸ
— τάχα μιὰ μπόρα δέν μπορεῖ κακιά νὰ τὸ προσμένει ;

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΑΜΠΕΛΑΣ

Ἐγεννήθη ἐν Πάτραις τὸ 1850. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸ 1926. Ἐξέχουσα φυσιογνωμία τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων, ἐνθουσιῶδης τῶν Μουσῶν λάτρης ἐπὶ ἐξηκονταετιᾶν ὀλόκληρον ἠγωνίσθη εἰς τὸν στίβον τῶν πνευματικῶν ἀγῶνων.

Τὴν παιδικὴν και ἐφηβικὴν ἡλικίαν διήνυσε εἰς Σύρον ἔνθα και ἐδικηγόρησε κατόπιν πρὶν ἀκολουθῆσθαι τὸ δικαστικὸν στάδιον.

Διαρίσθη πρωτοδίκης τὸ 1877, γενόμενος Πρόεδρος Πρωτοδικῶν και Ἐφέτης ἀπεχώρησε τῆς ὑπηρεσίας τὸ 1912.

Ἐφηβος ἔτι ἐδημοσιογράφησε εἰς τὸν «Ἐθνοφύλακα», ἔκτοτε δὲ ὑπῆρξε συνεργάτης τῶν κυριωτέρων ἐφημερίδων περιοδικῶν και ἡμερολογίων.

Εἶναι μακρότατος ὁ κατάλογος τῶν ἔργων του ἱστορικῶν, ποιητικῶν, θεατρικῶν, νομικῶν, εὐθυμογραφικῶν.

Ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἔργων του ἄξια μνείας εἶναι ἡ Ἱστορία τῆς Σύρου, χιλιοσέλιδος, ἐκδοθεῖσα τὸ 1875, ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ Πολέμου, αἱ Ἠπειρωτικαὶ Σελίδες, αἱ Ἴονιοι Νῆσοι πρὸ τῆς Ἐνώσεως, ἡ Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Κλεοπάτρας κ.ά.

Ἐκ δὲ τῶν νομικῶν, ἡ Γεωργικὴ Νομοθεσία ἐν Ἑλλάδι, ὁ Νομικὸς Ὁδηγὸς τῶν Ναυτιλλομένων, ἡ Ἔργασια ἐν Ἑλλάδι, ἡ Πνευματικὴ Ἰδιοκτησία.

Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἐκδηλώσεις τῆς πνευματικῆς και κοινωνικῆς ζωῆς ἔδρασεν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.

Ἐπῆρξεν ἐμπνευστὴς και πρωτεργάτης φιλολογικῶν, καλλιτεχνικῶν και ἐπιστημονικῶν σωματείων. Πρόεδρος τῆς Ἱστορικῆς και Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, τοῦ Ὁμίλου τῶν Φιλοτεχνῶν, τῆς Ἑταιρείας Θεατρικῶν Συγγραφέων, τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου κ.ά.

Εἰς διάφορα περιοδικὰ, ἐφημερίδας και φιλολογικὰ βιβλία ἔγραψε περισπούδαστα ἄρθρα και μελέτας περὶ Θεσσαλίας. Ὁ Τιμολέων Ἀμπελάς ἐξῆσε τὴν ἐποχὴ τοῦ ρωμαντισμοῦ. Ἦτο ἐκ τῶν τελευταίων ἀντιπροσώπων του. Πιστὸς εἰς τὰς ἐγνεεῖς και αἰσθηματικὰς παραδόσεις ἐνέμενεν εἰς τὴν ὀραίαν τοῦ παρελθόντος ἀτμόσφαιραν.

